

28.04.2026

Viite

Kaustisen kunnan lausunto maakuntaohjelman osastrategiasta / alkutuotanto

Kaustisen kunta antaa alkutuotannon osastrategiasta seuraavan lausunnon:

Verrattuna muihin osastrategioihin on alkutuotannon osastrategia hyvin lyhyt. Strategiasta puuttuu myös SWOT-analyysi, joka on mielestämme lisättävä myös alkutuotannon strategiaan. Alkutuotannon osuus elinkeinoelämässä on alueellamme merkittävä.

Turkiselinkeinolla on ollut suuri merkitys alkutuotannolle, mm. viennille takavuosina. Vieläkään ei turkiselinkeinoa saa alkutuotannossa sivuuttaa.

Keski-Pohjanmaan alueella on mehiläistarhaajia, joista osa on saavuttanut myös valtakunnallisia palkintoja hunajatuotannostaan. Mehiläistarhaus tulee mainita alkutuotantostrategiassa. Samoin strategiasta puuttuvat puutarhat, marjanviljelijät ja perunatilat, jotka niin ikään tulee mainita strategiassa.

Alkutuottajina voidaan pitää myös keskipohjalaisia kalastajia, joista osa myös myy suoramyynninä kalaa ja kalasta jalostamia tuotteita.

Kohta 2. yhteistyö ja kumppanuudet

Toholammilla ja Kaustisella on toimivat osuusmeijerit, joista Kaustisen meijeri toimii enää keräilymeijerinä, sen sijaan Toholammin meijerillä on jalostustoimintaa. Meijerit ovat alkutuotantoyrittäjille tärkeitä yhteistyökumppaneita, ja ne tulee mainita strategian yhteistyö ja kumppanuudet -kohdassa.

Alkutuotantoon sisältyy paljon liitännäiselinkeinoja, joita strategiassa ei mainita lainkaan. Alueella on yrittäjiä, jotka varsinaisen maatalouden lisäksi tarjoavat mm. maatilamatkailupalveluja, urakointia sekä suoramyyntiä tiloiltaan. Nämä ovat alkutuotantoyrittäjille lisätulonlähteitä ja mahdollistavat monipuolisen yritystoiminnan.

Keski-Pohjanmaalla on paljon hevostaloutta ja siihen liittyvää toimintaa: ravivalmennusta, Kpedun hevostalouskoulutus Kaustisella, Nikulan eläinsairaala, Nikulan Ravirata. Hevostaloutta ei ole erikseen mainittu lainkaan alkutuotantostrategiassa isona työllistäjänä. Hevostalous osaltaan käyttää alkutuottajien myymiä tuotteita ja palveluja, jonka vuoksi sitä tulee pitää tärkeä yhteistyökumppanuutena varsinaisille alkutuottajille. Hevostaloudesta syntyvää lantaa sekä peltobiomassaa, voitaneen myös käyttää biokaasutuotannossa.

Yhteistyökumppaneita ovat myös alueen leipomot, jotka myös välillisesti ovat alkutuottajien yhteistyökumppaneita.

Huomioitava on lisäksi seutukuntien hanketyö, joilla yrittäjiä, asukkaita ja kuntia pyritään palvelemaan käynnistämällä mm. projekteja, joilla on selvitetty esim. biotaloutta ja alkutuotantoa jne.

Kohta 6. seuranta ja mittarit

Mittareihin tulee lisätä suoramyyntitilat, mehiläistarhaajat (hunajan tuotanto), ammattikalastus, puutarhat sekä mahdollinen myyntiin menevä viljantuotanto. Mittareista puuttuvat lisäksi kanalat, sikalat ja lampolat sekä niiden tuottamat liha, kananmunat ja villa.

Lohtajalla on tiloja, jotka ovat erikoistuneet perunanviljelyyn. Tuotetut perunakilot voisivat olla myös yhtenä mittarina.

Yleistä

Paikallisten alkutuottajien sekä yhteistyökumppanien säilyminen alueella on erittäin tärkeää. Huoltovarmuuden kannalta on hyvä, että alueelta löytyy paljon erilaisia alkutuottajia kuin myös jatkojalostusta harjoittavia yrittäjiä eri toimialoilta.

Biokaasun tuottamiseen voitaneen käyttää myös muita kuin strategiassa mainittua turkiseläinten lantaa, esimerkiksi hevosten lantaa.

Metsäalan osalta strategiassa mainitaan monia erilaisia toimenpiteitä metsien käytön parantamiseen, peltojen osalta nämä kaikki puuttuvat. Strategiassa olisi pitänyt mainita lisäksi peltoviljely ja esimerkiksi peltojen ojittamisen tai salaojittamisen mahdolliset hyödyt, vuoroviljely jne.

Merkittävin uhka alkutuotannolle on ennaltamisasetuksen vaikutus alueellamme. Myös sukupolvenvaihdos ja jatkajien puuttuminen tiloilla.

Voimavarana on turvetuotanto sekä varautumisen ja huoltovarmuuden kannalta omavaraisuus, alueella on maito- ja lihatilojen lisäksi kasvinviljelyä.

KAUSTISEN KUNTA